

1958 джилә Цугсоюзин промышленн гәәхүл

Майин 31-д 1958 джилә промышленн гәәхүл секгдлә. Гәәхүлин павильонст эн джил джирн миньгын зүсн экспонат тәвгдсн бәәнә. Нидн джил бәәсәр болхла эн—арвин миньгын зүсн ик болдж гарчана.

Коммунистическ партин гардвртагьар мана оln-әмтн социалистическ промышленность делгрүллгьнд кўцсн агьу ик кўцмджсн тускар эн гәәхүлд бәәх оln зүсн машид, станокс, макетс, схемс айта сәәнәр медүлцхәнә.

Мана ори-нутгт промышленн болн тосхтин гардвриг оньгдарулдж бурдәлгь кеснәс нааран джил болв. Ведомственн харшдтиг уурулсна хобн, производствин бачм тбрмүдиг хурдар, кўцврмүд-тәгьәр кегьад, нуурлгч дамшлтарн хувацлгьинг сәәнәр бурдәх аргь учрав, терүнә ашд сар ирвәс продукц кедж гаргьлгьинг улм икдүләд, ар-вллгь икәр кех аргь учрджа-на. Промышленностиг гардл-гьна шин систем үлү деер болджань—Московск-балг-сна, Белорусск болн Сверд-ловск совнархозмудин кōдлм-шин үлгүрәр гәәхүл сәәнәр үзүлдж медүлджәнә.

Эн гәәхүлд миньгь гар про-мышленн предприятиес, 250 шаху научн-шиндждлгьнә институтс болн конструкторск бюрос орлцджана. „Наука“ гидг павильониг гәәхк улс оln гархми гидж ицгтә ке-вәр келдж болхми. Эн пави-льонд Газрин советск искус-ственн негдгч, хойрдгч болн гурвдгч дахульс эврәнн кўцц кемджәгьәри кедж тәвгдсн бәәнә. Теднә прибормудн болн аппаратснь хаджудн тә-вдж үзүлгддженә. Терүнәс талдан, нарт делкән геофизи-ческ джиллин программар со-ветск номтир шиндждлгь кеджәх тоотс бас гәәхүл

үзүлгддженә. Энүнд метеоро-логическ ракет, агьарин кециг шиндждлгь аппарат, контейнер буулгьдг парашют, нань чигн тоот бәәнә. Арктикин болн Антарктидин шишлнә карт деер, советск шиндждлчнр метеорологическ ракетс тәвдг ормс заадж үзүлгддженә. Ра-кетн техникин делгрлтин тус-киг үзүлджәх кесг экспонате бәәнә. 1933 джил тәвдж хәлә-сн, советск негдгч ракетин модель тәвгдсн бәәнә, тер шалдрнә түләтә бәәсмн.

Гәәхүлд „Химическая про-мышленность“ гидг павильон бурдәдсн бәәнә. Химическ промышленностин кўцлте, КПСС-н ЦК-н майск Плену-мин шиидврәс иштагьәр, ин-дустрин эркн чинртә эн халх цааранднә ягьдж делгрхнә энүнд үзүлджәнә.

Химическ промышленностин кедж гаргьсн тоотс оln-әмтнә эдл-ахуд, бәәдл-джиргьлд улм икәр орлцулгддг болад йовна. Тер экспонате дунд—пластмассар кесн, легковой автомобилн кузов, герт олз-лдг олг-эд, шин синтетическ утцар кесн эдмүд бәәнә. Тедн йир бат, ке болчкәл кимд болдгарн ик ончта. Химикат-сас кесн тоотс холван бат, элдиун, унсн цагтан хамкрхш, цокгдсн цагтан ниилврнә сал-лш. Иим айта гидг чинрәнн пластмасс талдан зүсн мате-риалмудас ончта деер, тер учрар, пластмасс—маши тосх-лгьнд, электро-радиотехникд, индустрин нань чигн халхсд кўцлттә кевәр олзлгдна. Тос-хачнр пластмассас гермүдин деевр, эрс, хаагьул, үүдд кенә, кееруллтин плитс кенә.

Химическ заводмудин гар-гьсн продукциг олзлх халх-синь келхд то уга оln. „Гео-логия, нефть, газ“ гидг шин павильон бас бурдәдсн бәә-нә. Ик производительн кевәр газр бургьулдг машинә, ман

нефтяникүд, геологс эдлдг нань чигн шин техникин оln-әмтнә эдл-ахуд газ ямаран ик ұнтә болдгин тускар тер павильонас меддж болхми.

Нидн джилинклә әдл, бас машид болн прибормуд тосх-лгьна диилврмүд үзүлгьнд ик оньг дггдсн бәәнә. Эн гәә-хүлд дбрвн миньгь гар маш-ин, станокс, прибормуд үзүл-гддженә.

Мана эврә заводмуд кедж гаргьсн автомобильмүдиг ирсн улс оньдин икәр оньган дгч гәәхцхәнә. Эн аягьд бас шин тоотс бәәнә. Горьковск завод кедж гаргьхар белдджәх „Чайка“ гидг легкой авто-мобиль энүнд тәвгддженә, эн-үнә моторин чидлин ик гидг кучтә, бас тер мет Лихачевин нертә Московск автозаводин, Ярославск, Ульяновск автомо-бильн заводсин кесн машид бәәнә. Терүнәс талдан, кедж гаргьхар белдджәх шин мо-тоциклс, мотороллерс, вело-сипелс энүнд бәәнә.

„Атомная энергия в мирных целях“ гидг павильона экспо-зицс збвәр шинрулгдсн бәәнә. Нуурснә промышленностин, кермс тослгьна, энергетикин халхст бас кесг шин тоогнә элвг.

Текстильн болн гиигн про-мышленностин кўцмджс үзүл-лгьнд дбрвн павильон гаргь-дсн бәәнә. Зуг ганцхн хлоп-чатобумажн, шеемг болн то-ргын эдмүд—1500 шаху зүсн үзүлгддженә, теднәс брәлнә шин тәвгддженә.

Эн гәәхулиг—промышлен-ностин кўцсн үзмджс гәәхүл-хәр седсн деерән, бас нуурл-гч дамшлтиг тархәд дбнә болхин тблә кеджәх учрта. Терүнә тблә рационализатор-мудин болн изобретательмү-дин 550 кōдлмш павильонст үзүлгддженә. Лекцс, консуль-тацс, бас техническ совеща-ньс болн конференцс тасрхан уга кеджәхәр темдлгдсн бәә-нә, терүнд предприятиесин, совнархозмудин, научн-шин-дждлгьнә институтсин кōдлм-шчнр, инженерн-техническ кōдләчнр орлцдг болхми. Производствд нуурлгч улсиг гәәхүлүр авч ирәд, тедн эврән ягьдж кōдлдгән заадж, әмтид дасхдг болхми. Гәәхү-лд орлсн улст 250 гар техни-ческ, научн-дасмджин кино-фильмс үзүлгдхми.

Цугсоюзин промышленн гәә-хулиг үзсн кун-болгьн мана кучтә индустрин зогслтан уга техническ бслтиг сәәнәр үлдж медхми.